

Hartmut Blau
Gransångargatan 78
72471 Västerås
födelseår:1946

Bakgrund

Föddes i Tyskland och kom till Sverige med mina föräldrar 1953. Far hade fått arbete på ASEA som finmekaniker. Mor var sjukgymnast. Vi kom till Västerås i februari 1953 och i augusti började jag skolan. Under dessa korta månader lärde jag mig svenska och hade aldrig några anpassningsproblem. Gick ut gymnasiets matematiska linje 1965 med klena betyg i matematik och gjorde sen lumpen på Ing1 i Solna där nu SAS har sitt stora hotellkomplex. Med några avbrott för studier och en anställning på Bofors har jag bott i Västerås hela tiden.

Framtidsutsikter

Ville bli arkitekt och började, trots dåliga förutsättningar plugga matte på Stockholms Universitet 1966 för att betygen inte räckte för att komma in på arkitektlinjen på KTH. Tydligt fick jag en "lidnersk knäpp" för Matematikstudierna gick hur bra som helst. Spetsade 2 betygskursen. Under tiden hade arkitekter fått det svårt på arbetsmarknaden så jag sadlade om och red på den våg som mattestudierna hade inneburit och fortsatte med Numerisk analys.

Senare läste jag också statistik 3 betyg och företagsekonomi 1 betyg. Det som då kallades "betyg" motsvarar idag 20 poäng. 3 betyg motsvarar således 60 poäng.

Introduktion till datortekniken

I en-betygskursen "numerisk analys" ingick 1968 en kurs i programmering på 30 timmar, fö den enda "datautbildning" som då fanns på Sthlm Univ. Vi skrev program i Algol som vi stansade på en kortstans på KTH. Korten hamnade i en kartong som skickades till FOA. Ett par dar senare fick vi kompileringslistan som var flera centimeter tjock med kompileringsfel. Så där höll det på tills man hade fått ihop ett program som la ihop några siffror och skrev ut ett resultat på ett papper.

En festlig episod var att jag tillsammans med en kamrat skulle göra en manuellt uträknad inlämningsuppgift. Det gällde att hitta lösningen till en differentialekvation $m \ddot{h} + a \dot{h} = \text{Runge-Kutta-Nyströms iterativa metod för lösning av differentialekvationer}$ ". Under terminen hade min kamrat och jag inte hunnit med detta utan vi fick i uppgift att göra jobbet under sommarlovet. Min kamrat fick ett sommarjobb på ASEAs datacentral och fann till sin stora glädje att där fanns ett program som kunde lösa vår uppgift. Sen behövde vi bara skriva av resultatet från datorn på någon A4-sida (trodde vi) så skulle det vara klart. Sagt & gjort. Vi satte in ett startvärde för iterationen sen skulle datorn (en stor GE-maskin) göra resten. Döm om vår förvåning när vi fick ut en lista, ungefär en decimeter tjock med tusentals iterationer. Givetvis hade vi angivit ett alldeles för dåligt startvärde. Men vi ägnade resten av sommarlovet åt att skriva av datalistan i ett kollegieblock och lämnade sedan in uppgiften vid hösterminens start. Universitetslektorn tittade storögt på oss men gav oss godkänt för vårt tålmodiga arbete. Självklart förstod han hur det hade gått till.

Samma sommar (1968) fick jag sommarjobb på IBM i Västerås. Jag fick lära mig RPG och skulle skriva program till en leverans till Luxor i Motala av en IBM 360/20 UTAN magnetminnen med 4 KB kärnminne. Allt skrevs förstås med sk overlaystruktur för att spara minne.

IBM själva hade ingen sådan maskin i Västerås. Däremot hade Andelsslakteriet en sådan som IBM fick låna på kvällarna. På den maskinen skulle jag testa mina program. Det innebar att det enda datamedia som fanns var hålkort och papper. Kompilatorn låg på hålkort, alla mellanresultat stansades ut på hålkort sorterades på en kortsorterare, matades in igen, nya mellanresultat på hålkort o s v och till slut en rapport på papper.

Jag minns fortfarande den heta sommaren 68 när jag på kvällarna stog i badbyxor i datahallen och skyfflade hålkort efter att den ordinarie verksamheten hade stängt för kvällen.

En kväll när jag skulle gå på mitt kvällspass fanns ordinarie datoroperatör kvar på kontoret. Han kom en med ett antal kortlådor i famnen, bl a RPG-kompilatorn. Märk väl – det fanns ingen tryckt text på hålkorten. Och korten bestog av mer hål än av kartong. Plötsligt snubblade han, föll raklång på golvet och alla kort, det var väl några tusen – flög genom datahallen. Hur han lyckades sortera ihop dom igen vet jag inte. Jag tror han slutade strax därefter.

Ett annat minne från den tiden imponerade stort på mig. På IBMs Västerås-kontor i bottenvåningen med stora glasfönster ut mot torget stog en skrivare, en IBM 1403. Operatören tog fram en hålkortsbunt och kortens innehåll skrevs ut på printern. Då kunde man tydligt höra printern spela ”pomp and circumstances”. Kortens innehåll var alltså stansade så att typerna på printerns typkedja gav ifrån sig ett ljud som lät som musik när de slog an mot papperet.

Åter till sommarjobbet. Så småningom var programmen till Luxor klara. Luxor var ett ”high-tech”-företag, det ska man komma ihåg. När vi kom ner till Motala fick vi komma in i deras datahall. Där stog två kolosser till maskiner som alltså skulle ersättas av nämnda IBM360/20. Den ena var en sk Kalkylator, den andra en Tabulator. Programmen kopplades med sladdar i kopplingsramar som var perforerade med en massa hål. Beroende på hur man kopplade ihop hålen med sladdarna kunde Kalkylatorn utföra bokföringsuppgifter eller vad det nu var. Resultatet av beräkningarna kom ut som hålkort i andra änden av maskinen. Därifrån stoppades dom in i Tabulatorn som skrev ut innehållet från korten på papper.

Maskiner och tekniker

Jag hamnade 1969 efter ytterligare ett sommarlov på IBM i Västerås på Bofors, vilket var min första egentliga anställning. Arbetet bestod av programmering i Fortran. Jag skrev programkod för ett 20-tal beräkningsingenjörer som tog fram matematiska formler för simulering av robotbanor.

Maskinen var en IBM 1800 med en hårddisk på någon Mb (i bästa fall, jag minns inte). Fortfarande overlaystrukturer för att spara minnet som var på 16 KB.

Senare blev det större IBM-anläggningar 360/40 och uppåt

I början på 70-talet arbetade jag på Stockholms Stadskanslis Organisationsavdelning, SKORG. Staden hade anlitat Testologen för att göra en synnerligen omfattande studie av pendlingssituationen för anställda i företag och kommunala och statliga myndigheter. Under sommaren genomförde skollovslediga studenter ett stort intervjuarbetet som resulterade i

1000-tals svar ur ett frågebatteri på 999 frågor. Frågorna handlade om restider, familjeförhållanden, arbetsförhållanden, arbetsplatsens storlek etc. Samtliga frågor var dock inte relevanta för alla respondenter.

Nu skulle kulturgeografer och sociologer gör ett omfattande analysarbete av detta stora material. Min uppgift blev att skapa en rapportgenerator med vilken man dels kunde selektera ut olika befolkningsgrupper fördelade på kön, ålder etc. Sedan kunde man göra diverse statistiska analyser såsom regressionsanalys, räkna fram korrelationskoefficienter m m på det utselektade materialet. Programmet skrev jag i Fortran. Forskarna fyllde i fördefinierade blanketer i olika rutor beroende på de urval och analyser som skulle göras och så stansades innehållet i blanketterna på hålkort. Jag döpte systemet till "det enkla systemet DES" och blev oerhört uppskattat av användarna. Så till den grad att folk från andra kommuner och landsting samlades för att höra mig föreläsa om DES. I dag skulle man göra samma sak med Exel på några minuter. Men det var då det.

I vad mån den pendlande befolkningens situation förändrades med anledning av allt analysarbete är för mig okänt. Man kan väl hoppas. Kanske någon som läser detta själv använde DES i början på 70-talet.

Ett minne ifrån Gränges Data där jag jobbade i 4-5 år i mitten på 70-talet var att den arbetsgrupp som jag ledde på 5 man hade utvecklat ett mycket avancerat OLF-system för Gränges Aluminium. Över 200 program med IMS och DL1 var färdigtstade och skulle just sättas i produktion då SAPA köpte över Gränges Aluminium och ersatte vårt enorma system med något eget som gick på en VAX-minidator från DEC. Många månars arbete åkte alltså direkt i papperskorgen.

I början på 80-talet fick jag en anställning på ett mindre företag för kontorsmaskiner i Västerås. I samband med mitt inträde på företaget skulle man börja satsa på försäljning av PC. Vi importerade en japansk maskin vars namn jag glömt. Det var ett vidunder som säkert vägde 10-15 kg. Hela maskinen bestod av en enda enhet. Under tangetbordet låg själva datorn. Skärmen – en färgskärm f ö- satt ovanpå tangetbordet på två konsoller ca 2 dm upp. I bakkanten av tangentbordet satt en OKI-skrivare och någonstans satt också ett fack för floppydisk. Operativsystemet var givetvis CP/M. Jag tror vi sålde 2 enheter under det år jag var där. Med detta monster i bagagetutrymmet åkte jag runt och undervisade tidningspersonal i vad den nya tekniken skulle föra med sig i form av ordbehandling, spreadsheet och databasapplikationer m m.

I övrigt har jag varit med om PET, ABC 80 och ABC 800. ICL 1500 som var en liten konorsdator med 5 Mb inbyggd disk och en dispaly på 8 rader x 32 tecken. ICL 2900, Siemens stordatorer med operativsystemet BS2000, dom allra första Windowsversionerna från 1.0 och framåt. Data Generals minidatorer Eclips.

Så sent som 1994 var jag en av pionärerna inom Internet på IBM och reste världen runt i olika taskforces. Då hade Internet inte blivit rumsrent utan betraktades av fler än vissa politiker som en "fluga". Då var det Gopher som gällde och WWW hade precis sett dagens ljus med Mosaic 1.0 som webbrowser.

Men nu är jag inne på tidsperioder som så många andra, betydligt yngre än jag, också upplevt.

Programmeringsspråk som jag jobbat med:

- Algol
- RPG
- Fortran
- Cobol
- Basic
- ett makrospråk för ICL 1500
- Excelmakro XLM (t o m version 4 av Excel)
- Diverse skriptspråk för rapportgenerering, bl a Easytreive
- VBA för Excel.

Kunskaper och färdigheter

Höjdpunkten i min karrär var nog som IT-chef på Vestmалands Läns tidning under 6 år på 80-talet. Inom tidningsvärlden hände mycket, bl a att grafikernas yrkesskicklighet successivt ersattes av datorer, vilket var en mycket känslig fråga. Tidningarna var mycket nyfikna på all ny teknik som kom med Macens och PCns inträde på arenorna och man skickades iväg på alla möjliga mässor och konferenser runt om i världen. Under den tiden besökte jag Danmark, Holland, England, Tyskland, Österrike, Portugal, Turkiet, USA, Ungern, Frankrike.

Några år senare hade jag hamnat på IBM och kom som jag nämnde att ingå i en EMEA Taskforce vars uppgift bl a var att utröna förutsättningarna för IBM att bli content provider. Det blev resor till USA, Belgien, England, Tyskland, Danmark, Norge, Finland. Dessutom var jag under ett par år produktchef för ett IT-företag som arbetade med lösningar för tidningsbranschen och hade personal både i Solna och I Hamar vilket innebar regelbundna resor till Norge.

Dom stora paradigmskiftena under dessa år, från 60-talet och framåt tycker jag har varit:

- förändringen i programmeringsteknik i början på 70-talet från overlayprogrammering som var mycket komplicerad och kunde förorsaka helt absurda fel.
- Standardprogramvara för ordbehandling, kalkylering mm under senare delen av 70-talet och början på 80-talet (ORD800 på ABC 8000 o dylika program, Graph-in-the-box för grafisk presentation)
- PCns inträde på arenan i början på 80-talet
- client servertekniken under slutet av 80-talet
- Internet i början på 90-talet.

Livet i övrigt

I samband med att IT-bubblan sprack 2002 blev jag arbetslös då det företag jag var anställd i gick i konkurs. Sedan dess har jag livnärt mig på mina gamla meriter, främst den ovanligt breda ”IT-allmänbildningen”. Jag hjälper idag företag att få nya affärsmöjligheter genom att boka säljmöten åt mina uppdragsgivare med intressanta prospect inom svenskt näringsliv och förvaltning. Detta kommer jag att göra något åt till varefter jag tänkte dra mig tillbaka för att mer på heltid ägna mig åt mina hobbies.

Jag spelar klarinett i två orkestrar, sjunger med i en kör, spelar golf, paddlar kajak, åker skridskor och skidor, är med i Odd Fellows och dessutom särbo med en förtjusande kvinna sedan 10 år. Allt detta ska få mer utrymme i mitt kommande liv. Desutom förväntar jag mig barnbarn som jag än så länge saknar trots vuxna barn i lämplig ålder.

Jag har helt enkelt inte tid att jobba längre.